

Doen en laten

(1) Twee dagen zomerse temperaturen en meteen is er discussie over blote kleding, meer in het bijzonder over de vraag of meisjes in korte
5 broekjes naar school mogen. Een week eerder had een rector van een middelbare school de euvele moed gehad om een paar in zijn ogen te schaars geklede tieners naar huis te
10 sturen met het verzoek wat anders aan te trekken. Met warm weer had dit incident weinig te maken, want we hebben een ijzig voorjaar achter de rug, terwijl de korte broekjes al
15 maanden het straatbeeld domineren. Mode trekt zich nu eenmaal weinig aan van meteorologische omstandigheden. De rector oogstte weinig bijval. Een vragenronde in *de Volks-*
20 *krant* leverde vooral lacherig commentaar op. Hoe ouderwets moet je zijn om heden ten dage nog met kledingvoorschriften op school aan te komen zetten? Iedereen weet toch
25 dat tieners niets liever doen dan de grens opzoeken en die overschrijden? Kleding valt onder de

individuele vrijheid van expressie en het getuigt van een benepen
30 jarenvijftigmoraal om die te willen beperken.

(2) Maar de kwestie is breder dan alleen het punt van de korte broekjes. Daarvan zou je kunnen zeggen:
35 minirokje, minibroekje, wat maakt het uit. Het minibroekje geeft de draagster in ieder geval meer bewegings- en zitvrijheid dan het minirokje. Ter discussie staat dan ook niet het
40 kledingstuk zelf, maar wat het vertegenwoordigt: de vrijetijdssfeer, waarin mensen kleren aantrekken die ofwel hoog scoren op comfort en slonzigheid ofwel op uitdagendheid.

45 (3) Als voorbeeld van dat laatste kunnen de huidige minibroekjes dienen (niets anders dan de hotpants uit de jaren zeventig), maar net zo goed de naveltruitjes van tien jaar
50 geleden of de populaire singlets met spaghettibandjes en decolletés in het algemeen, zowel de vrouwelijke als de mannelijke bouwvakkersvariant. Het is allemaal hetzelfde soort

55 vrijetijdskleding. Het ondoor-
grondelijke woud van kledingcodes
met gedetailleerde richtlijnen voor elk
moment van de dag is allang afge-
60 schaft. De Nederlandse kleding-
cultuur van de afgelopen vijftig jaar
kun je samenvatten onder de noemer
'alles moet kunnen'. Met één restric-
tie: er wordt nog steeds onderscheid
85 gemaakt tussen werk/zakelijk en vrije
tijd. Op het werk dragen mensen
andere kleren (rustiger, formeler) dan
in hun vrije tijd. De regels hiervoor
liggen niet tot op de letter vast. Er
bestaat aanzienlijke vrijheid, maar
70 als het te dol wordt, bijvoorbeeld in
de decolleté-sfeer, kunnen chefs aan
hun werknemers vragen om iets
neutralers aan te trekken. In de
werksfeer kan de individuele expres-
75 sie worden beknot ter wille van de
zakelijkheid en daar kijkt niemand
vreemd van op.

(4) Opmerkelijk genoeg wordt leerlin-
gen op school geen strobreed in de
80 weg gelegd in hun individuele
expressie. Meisjes op school is toe-
gestaan wat hun docenten zich niet
kunnen permitteren: zich uitmonste-
ren in uitdagende vrijetijdskledij.
85 Misschien snakt de juf van wiskunde
ook wel naar een kort broekje en een
peilloos decolleté op het werk, maar
ze bewaart het toch maar voor buiten
school. Waarom? Omdat een sexy
90 outfit afleidt van een taakgerichte
werksfeer, waarin algebra bestu-
deerd moet worden. Wat voor docen-

ten geldt, zou ook voor leerlingen
moeten gelden.

95 **(5)** Kleding is per definitie een so-
ciaal instrument, waarmee een bood-
schap wordt overgebracht. Iemand
kan wel zeggen dat het hem of haar
alleen om de particuliere expressie
100 gaat, maar er is altijd een effect op
anderen. Een vrouw die op een on-
bewoond eiland zit, doet geen moeite
om zich op te maken alvorens haar
hut te verlaten. Een afzakkende
105 gangsterbroek, lillend vlees dat er-
gens uitpuilt, doorzichtige bloesjes of
T-shirts wekken allemaal gevoels-
reacties op bij omstanders. Soms
van walging, soms van enthousias-
110 me, dat doet er eigenlijk niet toe.
Sommige mensen vinden niets leuker
dan door middel van provocatieve
kleding de aandacht op zichzelf te
vestigen. Dat kunnen ze gerust doen,
115 daarvoor staat hun het hele open-
bare vrijetijdsleven van strand, cam-
ping, flaneerboulevard en uitgaans-
circuit ter beschikking. In een zake-
lijke omgeving of schoolomgeving
120 werkt uitdagende kleding afleidend
en soms zelfs intimiderend. Omdat
dit zich in de gevoels sfeer afspeelt,
is er geen beginnen aan om hier
regels voor op te stellen. Maar een
125 algemene richtlijn in de sfeer van
'Houd een beetje rekening met de
mensen die tegen je aan moeten
kijken' is in ieder geval een goede
oefening voor later.

naar: Beatrijs Ritsema

uit: Vrij Nederland, 29 juni 2013

Beatrijs Ritsema is columnist en sociaal psycholoog en publiceert veel over gedragsregels.

Tekst 4 Doen en laten

‘Een vragenronde in *de Volkskrant* leverde vooral lacherig commentaar op. Hoe ouderwets moet je zijn om heden ten dage nog met kledingvoorschriften op school aan te komen zetten? Iedereen weet toch dat tieners niets liever doen dan de grens opzoeken en die overschrijden? Kleding valt onder de individuele vrijheid van expressie en het getuigt van een benepen jarenvijftigmoraal om die te willen beperken.’ (regels 19-31)

- 1p 39 Met welk woord kan de gevoelswaarde die uit deze reacties in *de Volkskrant* spreekt het best omschreven worden?
- A bezorgdheid
 - B opluchting
 - C sarcasme
 - D verwondering

‘In de werksfeer kan de individuele expressie worden beknot ter wille van de zakelijkheid en daar kijkt niemand vreemd van op.’ (regels 73-77)

- 1p 40 Welk van de onderstaande zinnen omschrijft het best wat hiermee bedoeld wordt?
- Op de werkvloer is het normaal dat werknemers
- A hun kleding afstemmen op de bedrijfsnormen.
 - B hun kledingkeuze zelf kunnen bepalen.
 - C verplicht zijn zakelijke kleding te dragen.
 - D zichzelf kunnen uiten in hun kledingkeuze.

- 1p 41 Met welk begrip kan het verband tussen alinea 4 en het tweede deel van alinea 3 (vanaf regel 59) het best beschreven worden?
Alinea 4 vormt een
- A argument voor het gestelde in alinea 3.
 - B samenvatting van het gestelde in alinea 3.
 - C tegenstelling met het gestelde in alinea 3.
 - D voorbeeld bij het gestelde in alinea 3.

Volgens alinea 4 kunnen zowel docenten als leerlingen zich geen uitdagende kleding permitteren.

- 1p 42 Leg uit waarom dit volgens de tekst zo is.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 15 woorden.
- 2p 43 Welke van onderstaande uitspraken geeft de hoofdgedachte van tekst 4 het best weer?
- A De kledingrichtlijnen uit het bedrijfsleven kunnen ook doorgevoerd worden op scholen.
 - B Het zou niet gek zijn om op scholen enkele algemene kledingrichtlijnen voor de leerlingen aan te houden.
 - C Het is niet mogelijk om op scholen strikte kledingvoorschriften voor de leerlingen op te stellen.
 - D Het opstellen van kledingvoorschriften is ouderwets en beperkt de vrijheid van leerlingen te veel.

In tekst 4 worden verschillende argumentatieschema's gebruikt, waaronder argumentatie met voorbeelden.

- 1p 44 Wat voor argumentatieschema wordt naast argumentatie op basis van voorbeelden vooral gebruikt?
een argumentatieschema op basis van
- A een oorzaak-gevolgrelatie
 - B kenmerk of eigenschap
 - C vergelijking
 - D voor- en nadelen

Hieronder staan zeven beweringen die gebaseerd zijn op tekst 4.

- 1 Het dragen van uitdagende kleding door leerlingen op school levert discussie op.
- 2 Mode trekt zich weinig aan van weersomstandigheden.
- 3 Tieners zoeken graag grenzen op en overschrijden deze.
- 4 Kleding kan gebruikt worden om een bepaalde boodschap over te brengen.
- 5 Werknemers vinden het normaal dat er kledingvoorschriften op het werk zijn.
- 6 Kledingvoorschriften voor wat je op welk moment van de dag hoort te dragen zijn afgeschaft.
- 7 Het past binnen een taakgerichte werksfeer om rekening te houden met de kleding die je draagt.

Van bovenstaande beweringen moeten er drie worden opgenomen in een korte samenvatting van tekst 4.

- 3p **45** Welke drie beweringen zijn dat?
Noteer de nummers van de drie beweringen.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.